

Bäste HPF Medlem

Houston we've got a problem!

Det här klassiska "nödropet!" från Apollo 13 under pågående månfärd, minns säkert alla fortfarande.

Dessvärre gäller det även elevintresset för utbildningar inom industrin.

Branschens förmåga att attrahera ungdomar till utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå t.ex. YH (yrkeshögskolan) är minst sagt ett problem. Flera gymnasiala och YH utbildningar inom verkstad/hydraulik, runt om i landet, har helt upphört under 2017 p.g.a brist på elever.

Det är ett hot mot hela branschen som har stora pensionsavgångar, men få ungdomar som är beredda att ta över.

ITH är numera ensam om att i Sverige bedriva YH utbildning inom hydraulik - men också med ett sviktande elevunderlag. Den tidigare YH Distansutbildning har YH-myndigheten beslutat att inte bevilja för 2018.

Som bekant är HPF en av stiftarna till ITH. Eleverna kommer i dagsläget huvudsak lokalt från Örnsköldsvik området.

Hur säkrar vi då upp en bredare geografisk rekryteringsbas?

Det mest effektiva sättet att informera och attrahera elever är att besöka gymnasieskolans avgångsklasser. Relevanta linjer att besöka är industri, fordon, el, automation, teknik. Vi vädjar till alla företag, att i egenintresse bidra till att öka intresset för utbildning inom vår intressesfär, genom att hålla informativa och spännande presentationer av vår verksamhet.

Ett annat sätt är att skicka ut informationsmaterial till personer i era organisationer. Många gånger så finns det barn eller bekanta som är intresserad att ta sig in i branschen.

Det blir en "win - win" situation. Good will för egna företaget och kunskapsspridning om YH-utbildning som leder till jobb. Nio (9) av tio (10) elever får jobb i branschen direkt efter avslutad ITH utbildning. Mer information hittar ni på vår hemsida www.ith.se

Vi hoppas på och räknar med er hjälp att öka elev-intresset för teknikinriktade utbildningar.

Kontakta vår utbildningsledare Eva-Lena för att diskutera hur det ska gå till och vilket material vi kan förse er med. Hon nås på Tel. 0660-79850, mail ewn@ith.se

Med vänlig hälsning

Leif Bondesson
Ordförande

Jon Sandström
VD

Adress:	Tele-	Bankgiro	Postgiro	Org.nr	Vat.no
Stiftelsen Institutet för Tillämpad Hydraulik Sörbyvägen 1 SE-891 61 ÖRNSKÖLDSVIK ith@ith.se www.ith.se	fon: + 46 660 79850 fax: + 46 660 79859	920-6384	4800199-4	889600-8540	SE889600854001

Bifogar här artiklar som berör problematiken kring rekrytering av elever till praktiska utbildningar:

”Elevflykten stoppas inte med hårdare studier”

Det är bråttom att få tillbaka eleverna till yrkesprogrammen. Men om det ska lyckas krävs andra strategier än att krångla till det med mer undervisningstimmar för eleverna med längst och tuffast veckoschema, skriver Alf Solander, rektor för Tumba gymnasium i Botkyrka

Elever som läser till lastbilmekaniker på fordons- och transportprogrammet på Stockholms transport- och fordonstekniska gymnasium. Bild från 2016. Foto: Fredrik Sandberg/TT

DEBATT | YRKESUTBILDNINGAR

Att lösgöra och förenkla är oftast den bästa metoden att lösa ett komplicerat problem. I skolans värld gör vi precis tvärt om. Vi försöker

lösa även enkla problem med att komplicera och lägga till och göra allting svårare. Ett bra exempel på detta är regeringens förslag för att återupprätta intresset för de gymnasiala yrkesutbildningarna.

När Jan Björklund och Alliansen genomförde gymnasiereformen Gy11 blev konsekvensen att två av fem sökande till yrkesprogrammen försvann inom loppet av några år. De nya antagningsreglerna, meritvärdessystemet och svårigheten att få högskolebehörighet gav en samlad effekt som få hade räknat med. Målet för Björklund var att professionalisera yrkesutbildningarna genom att branschanpassa och möta framtidens krav. Men oavsett avsikten blev reformen kontraproduktiv och

föräldrar, studie- och yrkesvägledare och ungdomarna själva blev rädda för en inlåsningsseffekt. Yrkesprogrammen uppfattades som återvändsgränd som begränsade elevens framtidsutsikter.

Sju år efter gymnasiereformen är situationen kritisk och Sverige saknar många tusen ungdomar till viktiga yrken: elektriker, fordonstekniker, rörläggare, barnskötare, byggnadsarbetare, personal inom vård och omsorg etcetera. Med ytterligare någon generation pensioneringar accelererar arbetskraftsbristen.

Enligt regeringens förslag den 19 februari 2018 ska 234 miljoner skjutas till och redan år 2022 ska yrkesprogrammets attraktionskraft ha återupprättats och ungdomarna ska ha strömmat tillbaka till yrkesutbildningarna.

Yrkesprogrammen ska utökas från 2 500 poäng till 2 700, alternativt 2 800 poäng.

Yrkes eleverna är redan den kategori elever som har mest garanterad undervisningstid. Nu ska de som har längst och tuffast veckoschema få ännu mer undervisningstid jämfört med andra. Var hittar gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström dessa tusentals blivande yrkes elever som vill plugga mer, ha längre och – ur ett elevperspektiv – mer tröttande skoldagar och som en konsekvens av detta accepterar mindre fritid än sina jämnåriga kompisar på högskoleförberedande program?

Vad utbildningsdepartementet vill med sitt förslag är alltså att lösa problemet genom att komplicera och lägga till och göra allting dyrare och svårare.

Det är bråttom att få tillbaka eleverna till yrkesprogrammen, men om det ska lyckas krävs andra strategier än att krångla till det. Jag lyfter fyra områden som måste iakttas om vi snabbt ska få till en vändning.

Våga ta matchen med näringslivet och de starka

branschorganisationerna. Gymnasiereformen skulle leda till mer kvalificerade utbildningar och undervisningstid överfördes från ”kärnämnen” till yrkesämnen. Konsekvensen blev att 40 procent av eleverna försvann från yrkesprogrammen och i dag står vi med den allvarligaste kompetensbristen på ett halvsekel. Är det inte rimligt att branschorganisationerna accepterar att de måste backa från sina ”kvalitetskrav” för att få tillbaka eleverna ?

Tro inte att yrkes elever är mer pluggbenägna än andra. Nu vill regeringen skjuta till 200–300 timmar undervisning för att yrkes eleverna ska nå högskolebehörighet. Med det scenariot hamnar en yrkes elev på cirka 2 630–2 730 timmar garanterad undervisningstid mot 2 130 timmar för en elev på ett högskoleförberedande program. Jag har varit rektor för yrkes elever i snart 18 år. Jag skulle ha märkt om de var mer benägna att plugga eller befinna sig i skolan än sina kamrater på högskoleförberedande program.

Flertalet yrkesprogram är redan relativt komplicerade. El- och energiprogrammet är till stora delar teoretiskt, en liknande utveckling ser vi på fordonsprogrammet där felsökning och kunskapsinhämtning kräver både språk- och avancerade datakunskaper. Det är klokt för det framtida kompetenskravet att ge eleverna högskolebehörighet och många skulle återvända till yrkesprogrammen, men det måste ske inom programmets 2 500 poäng. Före GY11 gick 16 procent av yrkes eleverna vidare till högskolan. Praktiska kunskaper och färdigheter är en bristvara på våra tekniska högskolor. Med ett enkelt kirurgiskt grepp i kursplanerna återställer vi skadan utan merkostnader.

Vi har lärarbrist i Sverige och kommer att ha det till åtminstone 2025.

Hur smart är det att utöka landets samtliga tolv yrkesprogram med 200–300 timmar extraundervisning när vi inte hinner utbilda lärare? Att visa handlingskraft är måhända ädelt, men hur väl rimmar det med kravet på ökad professionalitet och kompetenstyngd?

Regeringens förslag kan tolkas som en dålig kompromiss. Genom att utöka programmen och komplicera hoppas man på att få med sig alla parter: Alliansen som drev igenom GY11, näringslivet och de starka branschorganisationerna. Men om man skulle lyckas resulterar det i ett nytt misslyckande. Reformens prislapp 234 miljoner är ett intet mot kostnaden för Sverige när vi saknar kvalificerad arbetskraft även i framtiden.

Det skulle vara enkelt att vinna tillbaka eleverna till yrkesprogrammen. Det handlar om att släppa prestigen och fatta kloka beslut. Genom att flytta 200 poäng (av 2 500 poäng) mot kurser i svenska och engelska, når eleverna högskolebehörighet. Och de skulle inte bli sämre än dagens yrkeselever. Ökad konkurrens om utbildningsplatserna ger högre kvalitet på yrkes elevernas kunskaper. Nu gäller det att agera snabbt och effektivt för Sveriges framtid, oavsett om man representerar höger eller vänster eller näringslivet. Genom att göra det enkla och kloka, når vi resultat och vinner det kvalificerade.

Alf Solander

rektor för Tumba gymnasium i Botkyrka, debattör och författare till boken "Konsten att leda en skola – att göra det omöjliga"

Företagens engagemang är avgörande för hydraulikbranschens framtida utveckling

Att hydraulbranschen står inför stora framtida utmaningar är ingen hemlighet, med fulla orderböcker står vi inte bara inför ett kunskapsglapp, vi står även inför ett stort generationsskifte. Skall vi behålla våra positioner och även ta oss upp några pinnhål för att fortsätta driva på utvecklingen, med det ökar kraven på kompetens.

Inom hydraulikbranschen är man överens om att det framtida behovet är 700 personer per år, dessa personer finns inte idag. Företagen måste ta tillvara på de resurser som finns för kompetensförsörjning.

Jon Sandström på ITH i Örnköldsvik vet att möjligheterna finns:

– Vi har yrkesutbildningar och fristående kurser som uppfyller kunskapskraven med råge, men dessa möjligheter utnyttjas inte i tillräcklig utsträckning. Här har hydraulikbranschens företag ett mycket stort ansvar för sin egen konkurrenskrafts skull. Andra utbildningsinstitutioner har stängt ner trots den stora efterfrågan på kompetent personal. Även vi har haft det tungt, vi har lagt ner stora resurser i marknadsföring och försökt hitta olika lösningar på det branschen efterfrågar.

Nya förutsättningar

Industrin är inte vad den en gång var. Hela branschen, såväl arbetsgivare som utbildningsinstitutioner, måste samverka för att trygga återväxten av kompetenta medarbetare. Det gäller att kommunicera ut värdet av formell utbildning och med det att tänka annorlunda kring underhåll, konstruktion och montering.

– I stora delar fungerar det inte längre i produktion att enbart vara "självlärd", nu kräver produkterna att den som står vid utvecklingen eller produktionen av produkterna vet vad hen gör, konkurrensen är stenhård idag. Idag är stora delar digitaliserat och fjärrstyrt, det duger inte att gå in och skruva lite här och där. Den anställde teknikern inom utveckling, produktion och försäljning måste kunna tolka olika typer av data. Att veta vad som händer och varför det händer, samt ha kunskap i exempelvis renhet och renhetsarbete, menar Jon.

Unik utbildning

På ITH i Örnköldsvik bedrivs det en för Sverige unik yrkesutbildning (YH) inom området hydraulik, där studenten blir hydraulsystemtekniker.

YH-utbildning vid ITH i Örnköldsvik.

Utbildningen ger eleven en unik bredd, Jon Sandström säger:

– ITH har flera exempel där tidigare elever minskat driftstoppkostnader genom att se brister i underhållsverksamheten, renhet eller på felaktigt dimensionerade hydraulsystem, och kunnat åtgärda detta.

Kan man inte läsa heltid på plats i Örnköldsvik så finns det ett stort antal kurser för den anställde att läsa. Många kunder vittnar om att den förvärvade kunskapen inte bara gör arbetet effektivare utan även säkrare.

Sanna Krantz

Faktaruta

Yrkesutbildning Hydraulsystemtekniker

ITH blev beviljad att fortsätta bedriva sin utbildning ytterligare två läsår den 26 januari 2018. I och med detta beslut blev utbildningen den enda hydraulikutbildningen i Sverige. Förutom möjlighet till certifiering "Underhållstekniker", läser studenten bl.a. maskinsäkerhet, mobil-, industri- och offshorehydraulik, el- och reglerteknik, automation och montageteknik. Studenten lär sig även beräkningsteknik från grunden. 9 av 10 får jobb vid examen.